

Socialnämnden

Investeringsplan socialförvaltningen 2024-2033

Förslag till beslut

- Socialnämnden godkänner investeringsplan för 2024-2033.
- Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Detta är en övergripande investeringsplan för de närmaste tio åren. I mål- och budgetskrivelsen kommer en mer konkret plan för de närmaste fem åren. Socialförvaltningens investeringsplan omfattar endast investeringar inom skattefinansierad verksamhet.

Socialförvaltningens investeringsbehov utgår framför allt ifrån Plan för särskilt boende för äldre inom Region Gotland samt Plan för bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar. Dessa planer revideras kontinuerligt och beslutas av socialnämnden. I planerna finns prognoser för framtida behov av boenden.

Socialförvaltningen har ett ökat behov av vård- och omsorgslokaler, främst beroende på att antalet äldre invånare ökar. Därför kommer det vara relativt stora investeringsäskanden från socialnämnden de närmaste åren. Gotland behöver flera typer av boendeformer för äldre där särskilt boenden bara är en del. De flesta äldre bor i det ordinära bostadsbeståndet och därför är det av stor vikt att det planeras för attraktiva och tillgängliga bostäder för äldre och att det är möjligt att bo kvar i hemmet så länge som det är möjligt innan behov finns för en

plats inom ett särskilt boende. Det ordinarie boendet som människor själva ordnar kommer i framtiden, liksom idag, att vara den viktigaste boendeformen för de allra flesta äldre så att behov av särskilt boende minskar eller inte uppstår.

Socialnämnden har tidigare beviljats investeringsmedel för utbyggnad av äldreboendet Tingsbrogården med 26 platser som skulle vara klart till 2024. Socialnämnden har också beviljats medel för ett äldreboende i Klintehamn som planeras vara klart 2025. Enligt den senast uppdaterade prognosen så behövs det ytterligare cirka 190 nya platser i särskilt boende för äldre fram till början av 2030-talet. För att möta det stora behovet behövs ett nytt boende som är inflyttningsklart till 2027, ytterligare ett boende till 2029 och troligtvis fler under 2030-talet. I dagsläget är det fullt på samtliga särskilda boende samtidigt som cirka 60 personer med beslut om insatsen står i kö till boende (ungefär hälften har dock tackat nej till erbjudande om plats).

Vad gäller bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar är det mycket svårt att göra en prognos för behovet framåt då det är fråga om få individer. Det är dock tydligt att det finns ett behov av fler platser i bostad med särskild service. Det finns idag investeringsmedel för en gruppboende med särskild service enligt LSS med sex platser. Då bygglovets överklagades har byggprocessen försenats men bedömningen är nu att gruppboenden kommer att vara klar till 2024. Det är problematiskt med förseningen då det idag är kö till gruppboende. Det är brukare som har fått beslut om insatsen bostad med särskild service, men beslutet kan inte verkställas då förvaltningen inte kan erbjuda plats. Förvaltningen har hittills i år betalat viten med över 1 miljon kronor för ej verkställda beslut. Bedömningen är att det behövs minst två bostäder med särskild service enligt LSS till fram till 2027 och troligtvis fler boenden under 2030-talet.

Vad gäller bostad med särskild service enligt SoL behövs ett nytt boende och detta boende finns i investeringsplanen 2025. Här finns endast ett fåtal platser i egen regi, huvuddelen av placeringarna är i privat regi.

För övrigt behövs ersättningslokaler för hemsjukvården och olika alternativ utreds. Troligen kommer lokaler att hyras in varför det inte behövs investeringsmedel. Till nya boendeformen lågtröskelboende behövs också lokaler. Samtidigt kommer exploatering att ske av området där korttidstillsyn bedrivs, så här behövs också nya lokaler. Under perioden kan det även bli fråga om utbyte av verksamhetssystem samt andra investeringar kopplade till IT-system och välfärdsteknik.

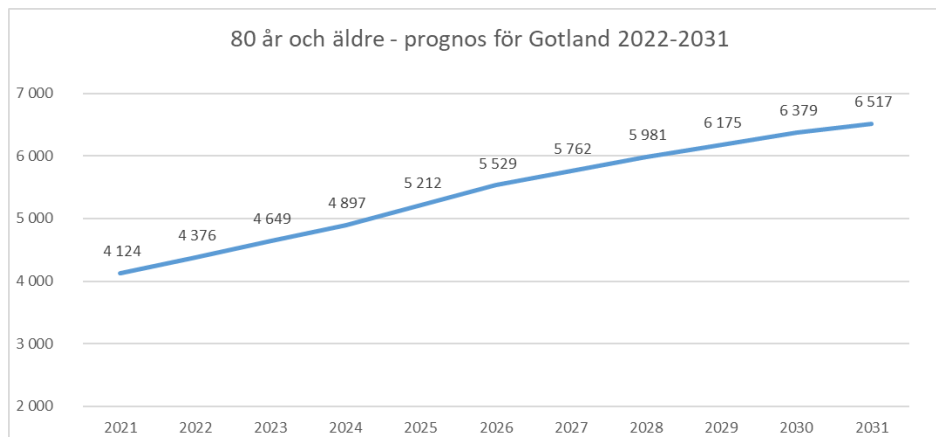
Sammantagen kommer socialförvaltningens driftkostnader för lokaler att öka rejält för de närmaste åren. Vad gäller boende för äldre personer sker finansiering genom resursfördelningsmodellen. För övriga verksamheter finns inte budget för ökade lokalkostnader. Det är dock ofrånkomligt att förvaltningen måste ha nya lokaler, till exempel gruppboende LSS, lågtröskelboende och nya lokaler för hemsjukvården.

Särskilt boende för äldre

Socialnämnden har nyligen beslutat om Plan för särskilt boende för äldre inom Region Gotland 2022-2031. Syftet med planen är att följa den demografiska utvecklingen då den äldre befolkningen kommer att öka.

Enligt befolkningsprognosen från SCB så sker den största ökningen i åldersklassen 80 år och äldre på Gotland. År 2021 är det 4 421 invånare över 80 år och år 2031 är det enligt prognosen 6 517 invånare. Detta är en ökning med 58 procent. Efter detta finns ingen prognos men utifrån nedanstående diagram från SCB som visar folkmängd efter ålder kan slutsatsen dras att det behövs ännu fler boenden under 2030-talet.

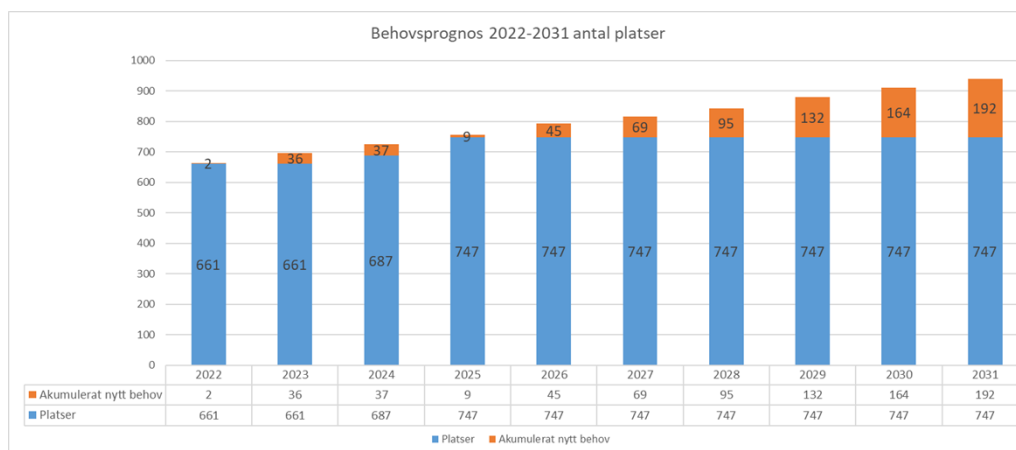
80 år och äldre - prognos för Gotland 2022-2031

Inriktningen är att boendena bör ha runt 90 platser vilket bedöms ge bra förutsättningar för personalförsörjning och ekonomi. Dock kan tillgänglig planlagd mark göra att antalet platser kan behöva justeras. Förutsättningar och behov förändras vilket gör att planerna och investeringsbehovet följs och justeras kontinuerligt. Fler boenden kommer att öka driftkostnaderna men detta bedöms bli finansierat med tillskott från resursfördelningsmodellen.

Den senaste behovsprognosen visar ökningen av behovet av platser fram till 2031.

Behovsprognos 2022-2031

Förändringar i antalet platser: År 2022 finns det 661 platser. År 2024 beräknas att det tillkommer 26 platser på Tingsbrogården och år 2025 beräknas att det tillkommer 60 platser på nytt boende i Klintehamn.

Socialnämnden har beviljats investeringsmedel med 59 000 000 kronor 2022-2023 för en ut- och nybyggnad av Tingsbrogården med 26 platser. Det är ett boende med 32 platser som ägs och drivs av Region Gotland. Boendet har idag fyra avdelningar med åtta lägenheter per avdelning.

Enligt den senast uppdaterade prognosen så behövs det ytterligare cirka 190 nya platser i särskilt boende för äldre fram till början av 2030-talet. För att möta det stora behovet behövs ett nytt boende som är inflyttningsklart till 2027, ytterligare ett boende till 2029 och troligtvis fler under 2030-talet.

Det är också så att boendena, förutom Tingsbrogården och Katthammarsvik, ägs av privata aktörer och de flesta hyresavtal går ut 2033. Då är frågan om dessa boenden lever upp till modern standard. Några av dem är renoverade och/eller ombyggda på 90-talet och några har för få platser vilket gör dem dyra att driva samt svårare att kompetensförsörja. Exempel är Kilåkern i Slite med 20 platser samt Åvallegården i Klintehamn med 24 platser.

Bostad med särskild service SoL

Förvaltningen arbetar för närvarande med att revidera plan för bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar, den nya planen avser 2022-2031. Denna plan omfattar bostäder enligt både LSS och SoL och ska tas upp för beslut i socialnämnden på sammanträdet i februari 2023.

Idag finns ett boende i egen regi för personer med insatsen bostad med särskild service enligt SoL. Boendet, Grindvillan, ägs av regionen och har sex platser och en återhämtningsplats. Ekonomiskt sett är det svårt att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet med så få platser. Utöver detta köps cirka 40 externa platser från privata leverantörer. Enligt prognosen finns det ett behov på runt tio nya platser fram till 2027.

Med fler platser i egen regi är bedömningen att kostnaderna per plats skulle minska. I investeringsplanen finns ett nytt boende med tio platser 2025. Detta ger fler platser i egen regi, men det kommer ändå att vara stora behov av externa placeringar framåt. Att bygga ett nytt boende är nödvändigt då det idag inte finns vakanta lokaler som passar för verksamheten. Dock är det problem att hitta lämplig mark att bygga på.

Bostad med särskilt service LSS

Det finns idag investeringsmedel på 30 000 000 kronor för en gruppboende med sex platser på Terra Nova i Visby. Då bygglovet överklagades har byggprocessen försenats men bedömningen är att gruppboendet kan börja byggas under första halvåret 2023 och vara klar under 2024.

Det är problematiskt med förseningen då det idag är kö till gruppboende. Det är brukare som har fått beslut om gruppboende, men beslutet kan inte verkställas då förvaltningen inte kan erbjuda plats. Förvaltningen har hittills i år betalat viten med över 1 miljon kronor för ej verkställda beslut.

Då det är fråga om få individer är det dock mycket svårt att göra en prognos för behovet framåt. Det är dock tydligt att det finns ett behov av fler platser i bostad med särskild service. Då de flesta brukare vill bo kvar på Gotland är det svårt att tillgodose behovet med köp från privata utförare då verksamheten redan köper de flesta platser som finns här.

Bedömningen är att det behövs minst två boende till fram till 2027 och därefter fler boenden under 2030-talet inom LSS-verksamheten samtidigt som äldre boenden kan behöva ersättas. En privat aktör har för avsikt att bygga nya gruppboenden på Gotland vilket kan mildra det akuta behovet av platser. Varje boende kommer att öka driftkostnaderna för LSS-verksamheten, som redan idag är underfinansierad, varför tillskott av budgetmedel behövs.

Lågtröskelboende SoL

Regionfullmäktige fattade beslut 2022-02-21, § 14 om att ge socialnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att tillskapa platser i härbärke/lågtröskelboende/akutboende/stödboende till personer som inte har möjlighet att få plats på Birkagården eller Region Gotlands egna boenden. Socialförvaltningen har utrett frågan och utredningen visar på behov av att inrätta ett lågtröskelboende i form av stödboende om tio platser för personer som har ett pågående skadligt bruk eller beroende och saknar bostad. Socialnämnden fattade beslut

2022-06-09, § 105 om att inrätta ett stödboende enligt utredningens identifierade behov. Socialförvaltningen har sett över möjlighet till finansiering inom befintlig ram och bedömning är att det inte finns medel för detta. För att kunna genomföra detta kommer socialnämnden därför att äska ökad driftbudget med 8 165 000 kr, ärendet går till budgetberedningen i maj 2023.

Inrättandet av stödboenden förutsätter tillgång till lämplig lokal vilket det idag är brist på. Dessutom är denna boendeform till för en målgrupp för vilken det bör tas särskild hänsyn till vad gäller geografiskt läge och kringliggande miljö. Detta kan leda till att lokalkostnaderna blir högre än beräknat. Det kan också behövas investeringsmedel för att inrätta lämplig lokal.

För tillfället finns boendeformen inte upptagen i regionens riktlinjer för bostadsförsörjning.

Övriga verksamhetslokaler

Hemsjukvården inryms idag i lokaler på Söderväg tillsammans med rekryterings- och bemanningsenhet och hemtjänsten. I och med att det kommer att byggas ett bostadsområde intill lokalen så kommer hemsjukvårdens verksamhet att behöva flytta. Det fanns en plan med ny lokal för hemsjukvården i gamla lokalerna för korttidsenheten på Korpenområdet, som socialförvaltningen lämnade under 2022. Där skulle verksamheten bedrivas i egna lokaler för att minska externa inhyrningar av lokaler och hyran skulle hamna på ungefär samma nivå som idag. Men då hälso- och sjukvårdsförvaltningen har omfattade behov av både nya lokaler och ytterligare en vårdcentral, så blev prioriterades dessa behov vilket gör att socialförvaltningen måste se på andra, externa lokaler till hemsjukvården. För närvarande utreds olika alternativ till nya lokaler för hemsjukvården, troligen behövs inte investeringsmedel för lokalerna men driftkostnaderna kommer att öka rejält.

Socialförvaltningen har egentligen behov av lokaler på Korpenområdet vilket gynnar samverkan och samarbete inom förvaltningen och regionen.

Det behövs en ersättningslokal för Pantern då nuvarande lokal kommer att rivas, i samband med att området på Gråbo ska exploateras. I nuvarande lokal bedrivs korttidstillsyn för barn över 12 år, det är också lokal för boendestödet. Om det inte finns ersättningslokal måste regionen bygga ny lokal för korttidstillsynen, vilket kräver investeringsmedel.

Övriga investeringar

Idag finns två verksamhetssystem i förvaltningen, ett för HSL, SoL och LSS (Treserva) samt ett för individ- och familjeomsorgen (Lifecare). Systemen har funnits i flera år och kan komma att behöva upphandlas på sikt vilket kan innebära stora investeringsutgifter. Övriga investeringar kan till exempel vara olika typer av välfärdsteknik vilket höjer kvaliteten för brukarna och underlättar för medarbetarna, detta blir oftast driftkostnader.

Driftkonsekvenser

Under 2022 har en byggupphandling fått avbrytas då anbudet vida översteg beslutad investeringsbudget, detta indikerar ökade kostnader för lokaler framåt. I och med att socialförvaltningen har flera byggprojekt planerade så kommer lokalkostnaderna att öka när lokalerna tas i drift.

Driftkostnaderna för äldreboendena kommer att öka i takt med att fler boenden byggs och det blir fler personer som får insatsen särskilt boende. Kostnadsökningen avser både lokaler och personalkostnader samt ökade kostnader för köp av tjänster beroende på om driften av boendena sker i egen eller privat regi. Kostnadsökningen finansieras med tillskott från resursfördelningsmodellen. En faktor som kan bromsa kostnadsutvecklingen är ett generellt byggande av bostäder som är tillgängliga och anpassade för en åldrande befolkning. Då kan fler bo kvar i det egna hemmet med insatser från till exempel hemtjänst och hemsjukvård.

I och med att lokaler för hemsjukvården nu måste hyras in så kommer hyreskostnaden att öka rejält. I förslaget som finns nu med inhyrning av

lokal, blir det en nästan 50 procentig kostnadsökning, för detta finns ingen budget.

Det finns ett stort behov av fler platser inom insatsen bostad med särskild service LSS. Detta innebär ökade kostnader och för detta finns ingen finansiering. Verksamheten är idag rejält underfinansierad med stora budgetunderskott. Under 2024 kommer en ny gruppboende i Visby med sex platser att vara klar, så då kommer lokalkostnaderna att öka.

För att kunna finansiera och starta lågröskelboende kommer medel att äskas i budgetprocessen, här blir det ökade lokalkostnader för detta är en ny verksamhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Investeringsplan socialförvaltningen 2024-2033,
daterad 2023-01-16.

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

RS registrator
RSF ekonomi och styrning
SOF Anna-Lena Gutedal, ekonomichef
SOF Kristina Pajuäär, administrativ chef